

ಬಿಸಿಲು
ಬೆಳದಿಂಗಳು
ಡಾ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿ
swamiji@taralabalu.org

ಕಾಳಿದಾಸನನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಬಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆ!

ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಪ್ತೇಷ್ಟರಿಗೆ ಗೌರವಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನೀಡುವುದುಂಟು. ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲ ಪುಟದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ', 'ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ' ಅಥವಾ 'ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ' ಎಂದು ಬರೆದು ಸಹಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕಾಶಕರು ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ 'ಗೌರವಪ್ರತಿ' ಎಂದು ಸೀಲನ್ನೊತ್ತಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರಸ್ವತೀಪುತ್ರರಾದ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳದಿರಲೆಂದೋ ಏನೋ! ಪುಸ್ತಕಪ್ರಿಯರು ಗೆಲೆಯರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವಾಗ ಸ್ನೇಹವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಶಾಲಾಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪುಸ್ತಕರೂಪವಾಗಿ ಬಹುಮಾನ ನೀಡುವಾಗ ಅವರ ಸಾಧನೆಯ ನೆನಪಿನ ಬರಹಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಕೊಂಡವರು ಅವುಗಳ ಆರಂಭದ ಪುಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದು ಇಲ್ಲವೇ ಸಹಿ ಮಾಡಿ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ನಮೂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದವರು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲು ಮರೆಯದಿರಲೆಂದೋ ಏನೋ! ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಂತಹ ನೀರಸ ಬರಹಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಯದ ವಿನ್ಯಾಸನ ಬರಹ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದದ್ದು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಮಠದ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ. ಅವು ನಮ್ಮ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವಕುಮಾರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ 1933-36 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಳಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುಸ್ತಕಗಳು: ವಿಶ್ವನಾಥಕವಿಯ 'ಸಾಹಿತ್ಯದರ್ಪಣ', ಮಮುಟನ 'ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾಶ', ಬಾಣಭಟ್ಟನ 'ಕಾದಂಬರಿ', ಶ್ರೀಹರ್ಷನ 'ನೈಷಧೀಯಚರಿತ', ಭಟ್ಟೋಜಿದೀಕ್ಷಿತರ 'ಸಿದ್ಧಾಂತಕಾಮುದೀ', ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ 'ಪಂಚದಶೀ', 'ವೇದಾಂತಪರಿಭಾಷಾ', 'ವೇದಾಂತಸಾರ', ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪೂಜ್ಯ ಗುರುವರ್ಯರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಓದಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲಪುಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನಷ್ಟೇ ಬರೆಯದೆ ಒಂದೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಸ್ವತಃ ರಚಿಸಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇಡೀ ಪುಸ್ತಕದ ಸಾರವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಓದುವಾಗ ತಾವೇ ಖರೀದಿಸಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಲು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುಶಾಂತರಾಜ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ನೀಡಿದರೆಂದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

ಭೋಗಂ ಭೋಗಿಶರೀರವತ್ ಪ್ರತಿಭಯಂ ಸಂಕ್ಷೀಯಮಾಣಂ ಹಠಾ-
ನ್ಯಾಯಾವ್ಯಭವತೋಽಂಬುವೀಚಿಚಪಲಂ ಚಾಯುರ್ವಿಡಿತ್ವಾ ಪರೇ |
ನಿತ್ಯೇನಿತ್ಯತಯಾ ಸಮಸ್ತಭುವನಂ ಧಿಕ್ಯತ್ಯ ಯೇಽಸಂಗತಾ-
ಸ್ತೇ ಮಹ್ಯಂ ಗುರುಶಾಂತಶಾಂತಗುರವೋ ವೇದಾಂತಸಾರಂ ದಮಃ ||

ಇದು 'ವೇದಾಂತಸಾರ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ಲೋಕ. ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ: "ಈ ಸಂಸಾರವು ಹಾವಿನಂತೆ ಭಯಾನಕವೂ ಹಾವಿನ ಪೊರೆಯಂತೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಳಚಿ ಬೀಳುವಂಥದ್ದು ಆಗಿದೆ. ಆಯುಷ್ಯಾದರೋ ನೀರಿನ ಅಲೆಯಂತೆ ಕ್ಷಣಿಕ. ನಿತ್ಯ-ಸತ್ಯವಾದ ಪರತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿತಗೊಂಡ ಈ ಜಗತ್ತು ಮಾಯೆ, ನಶ್ವರ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದರ ಸಂಕೋಲೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಶಾಂತಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುಶಾಂತ ಯತಿವರ್ಯರು ನನಗೆ ಈ 'ವೇದಾಂತಸಾರ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು". ಇದೇ ರೀತಿ 'ವೇದಾಂತಪರಿಭಾಷಾ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕುರಿತು ಪೂಜ್ಯರು ಬರೆದ ಇನ್ನೊಂದು ಶ್ಲೋಕ ಹೀಗಿದೆ:

ರಾಜಚ್ಛೇದಿಗೇರಿರಮ್ನನಗರೀರಾಕಾಮ್ಯಗಾಂಕಾಹತಃ
ಸದ್ಯೋಗ್ಯಸ್ವಯಸಂಭವೋ ಭವರತಿಃ ಸನ್ನಪ್ಪರಾಗೋ ಭವೇ |
ಭೇಮೇ ಚಕ್ರನಿಭೇ ಭವೇ ಜನಿಮ್ಯತಿಪ್ರೋತ್ಪಪ್ಪಚಿತ್ವಾನ್ ಜನಾನ್
ಸಂರಕ್ಷನ್ ಗುರುಶಾಂತಯೋಗಿನೃಪತಿವೇದಾಂತಭಾಷಾಂ ದದೌ ||

ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ: "ಸಿರಿಗೆರೆಯೆಂಬ ಸುಂದರ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಚಂದಿರನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ, ಶಿವಯೋಗಿ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರಾದ, 'ಭವ'ನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದರೂ 'ಭವ'ದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ವಿರಾಗಿಗಳು, ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವವರಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುಶಾಂತಯತಿವರೇಣ್ಯರು 'ವೇದಾಂತಪರಿಭಾಷಾ' ಎಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು". ಇದರಂತೆಯೇ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ 'ಪಂಚದಶೀ' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕುರಿತು ಆರಂಭದ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ಲೋಕ ಹೀಗಿದೆ:

ಹಿತ್ವಾ ಸಂಸೃತಿಸಾಧ್ವಸಂ ಪರಿಪತಲೋಕೋರ್ಧ್ವಧೃತ್ಯೈ ಮುದಾ
ಸಂಸಾರೇ ವಿನಿಪಾತಸಂಕುಲಮಯೇ ನೀತ್ವಾ ಜನಿಂ ರೇಜಿರೇ |
ಯೇ ತೇ ದೀನಮನುಷ್ಯಚಾತಕಪಯೋಮುಕ್ಸನ್ನಿಭಾ ಭೂತಲೇ
ಶ್ರೀಮತ್ಪಂಚದಶೀಂ ತ ವಿವ ಗುರವಃ ಶಾಂತಾ ಅದುರ್ಮೇ ಮುದಾ ||

ಈ ಪದ್ಯದ ತಾತ್ಪರ್ಯ: “ಜನನ-ಮರಣಗಳ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜನ್ಮ ತಾಳಿ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೀನದುರ್ಬಲರೆಂಬ ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಮೇಘದಂತೆ ಉದಯಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಗುರುಶಾಂತ ಯತಿಶ್ವರರು ‘ಪಂಚದಶೀ’ ಎಂಬ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗಿತ್ತರು”. ಇದೇ ರೀತಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಬರೆದ ಶ್ಲೋಕ ಹೀಗಿದೆ:

ರಾಜತ್‌ಕಾಂಚನಕಾಂತಿಜಾಲವಿಲಸತ್ ಸಿಂಹಾಸನೋದ್‌ಬೃಂಹಿತ-
ಸ್ವಾಕಾರದ್ವೈರಂಜಿತಾಖಿಲಸಭಾಭೂಭಾಗ ಏಷೋ ಯಮೀ |
ಭಕ್ತಸ್ವಾಂತಸರೋರುಹಾರುಣಿಭೋ ನಿಃಸ್ವೇಷ್ವಕಲ್ಪದುಮೋ
ಗೀತಾಂ ಶ್ರೀಗುರುಶಾಂತಯೋಗಿನೃಪತಿಮೇಘದಾನುದೇಮಾಂ ಗುರುಃ ||

ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ: “ಸುಂದರವಾದ ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದವರು, ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಯುತ ಶರೀರ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಎದುರಿಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಸಭಾಸದರನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಯತಿವರ್ಯರು, ಭಕ್ತರ ಹೃದಯಕಮಲವನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ಭಾನುವೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೂ ಆದ ಶ್ರೀಗುರುಶಾಂತಯೋಗಿವರೇಣ್ಯರು ಈ ‘ಗೀತೆ’ಯನ್ನು ನೀಡಿದರು”.

ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಅವರ ವಯಸ್ಸು ಕೇವಲ 20 ವರ್ಷ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಭಕ್ತಿಭಾವಗಳ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಗುರುವರ್ಯರು ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಚಿನಿಂದ ಅಕಾಲ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ಆದ್ರ್ವಗೊಂಡ ಅವರ ಹೃದಯ ಕಾವ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಮಿಡಿದಿದೆ:

ಮುಗ್ಧಾ ವಯಂ ತವ ಗುಣಾಮೃತಪಾನಪೀತಾಃ
ದಗ್ಧಾಃ ಸುದೀರ್ಘವಿರಹಾತ್ ತವ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ |
ಪೀಯೂಷಸಾರಸದೃಶಂ ತವ ನಾವು ಪೀತ್ವಾ
ಜೀವಾಮ ಏವ ಭುವನೇ ಕರುಣಾಂಬುವಾಹ ||

ಮುಗ್ಧರಾದೆವು ನಿನ್ನ ಗುಣಾಮೃತವ ಪಾನಮಾಡಿ
ದಗ್ಧಗೊಂಡೆವು ನಿನ್ನೀ ಸುದೀರ್ಘ ವಿರಹದಲಿ
ಸಂಜೀವಿನೀಸಾರ ಸದೃಶ ನಿನ್ನಯ ನಾಮಾಮೃತವ ತಣೆದು
ಜೀವಿಸುವೆವು ಈ ಲೋಕದಲಿ ಹೇ ಕರುಣಾಳು ಗುರುವೇ!

ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆ ಭಾಷ್ಯ ಬರೆದಂತಿವೆ! ಮಹಾಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸನನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಿಬಲ್ಲ ಪೂಜ್ಯರ ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆ ಮಠದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಕಮರಿಹೋಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ನಷ್ಟ ಅವರ ತ್ಯಾಗಮಯ ಜೀವನದಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ-ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಂರದಾನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

11.10.2012

ಶ್ರೀ ತರಳಬಾಳು ಜಗದ್ಗುರು
ಡಾ|| ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು
ಸಿರಿಗೆರೆ

